

Evropská unie

ZS 2020

doc. Mgr. Ing. Michal Tvrdoň, Ph.D.

email: tvrdon@opf.slu.cz

Osnova výuky

1. Teoretická východiska analýzy integračních procesů
2. Geneze Evropské unie I - specifika a počátky evropské integrace
3. Geneze Evropské unie II – od Maastrichtské smlouvy po současnost
4. Charakteristika Evropské unie
5. Princip nadstátnosti a pravomoci EU
6. Institucionální uspořádání Evropské unie
7. Financování aktivit Evropské unie – společný rozpočet EU
8. Procesy vytváření a fungování celní, hospodářské a měnové unie
9. Hlavní společné hospodářské politiky I
10. Hlavní společné hospodářské politiky II
11. Hlavní koordinované hospodářské politiky
12. Česká republika v evropské integraci
13. Politické aspekty integračního procesu a budoucí vývoj Evropské unie

požadavky pro úspěšné absolvování kurzu

- ✓ Úspěšně absolvovaná zkouška – kombinovaná (testové otázky, otevřené otázky a také jedna tematická otázka většího rozsahu)
- ✓ Termíny budou v průběhu ledna a února
- ✓ Průběžný test?

- http://www.lidovky.cz/co-dokaze-odradit-svycarske-divky-od-sexy-mladika-f7l-/In-media.asp?c=A110827_164819_In-media_spa

Copyright © 2008 Gareth A. Morgan.
Med enerett. All rights reserved.

Úvod

- Definice Evropské unie=?
- EU= mezinárodní organizace
- Subjekty mezinárodního práva veřejného?
- Dnešní stav je výsledkem téměř 70 let integrace
- Existovala integrace i ve východní Evropě?

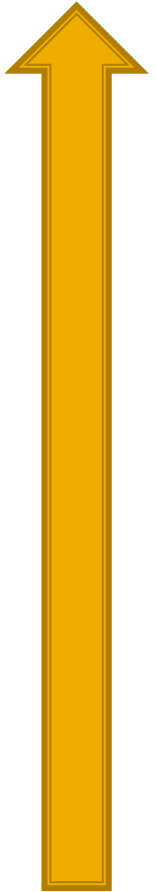
Klasická mezinárodní organizace	Evropská unie – specifický typ
Založena mezinárodní smlouvou	Založena mezinárodní smlouvou (viz smlouvy z let 1952, 1958)
Svrchovaná rovnost států	Neplatí u všech oblastí, v mnoha oblastech může být členský stát přehlasován
Rozpočet je malý a založen na členských příspěvcích	Rozpočet je výrazně větší a kromě členských příspěvků existují i vlastní zdroje (cla apod.)
Neexistuje vlastní právní řád – vše se řídí mezinárodním právem veřejným, pouze deklarace, rezoluce či charty	Existuje vlastní právní systém, který může zavazovat i fyzické a právnické osoby v EU
Členské státy nepřenášejí na orgány své pravomoci - rozhodovací (např. valné shromáždění) a výkonné (např. generální sekretariát)	Členské státy přenášejí na orgány EU část svých pravomocí (např. měnová politika, obchodní politika), orgány s pravomocí legislativní, soudní i výkonné

3I= Internacionalizace, interdependence a integrace

- **Internacionalizace**= proces trvalého a postupného prorůstání jednotlivých národních ekonomik ve světové ekonomice, který se realizuje prostřednictvím stále se rozšiřující sítě mezinárodních ekonomických vztahů. Východiskem je rozšiřování a prohlubování mezinárodní dělby práce
- **Interdependence**= Vzájemná závislost národních ekonomik, které se zapojují aktivně do mezinárodní dělby práce s ostatními ekonomikami
- **Integrace**= Objektivně se prosazující proces postupného propojování a spojování existujících ekonomických celků (národních ekonomik) ve větší, zmezinárodnělé celky ve světové ekonomice

Stupně ekonomické integrace

- Hospodářská a politická unie
- Hospodářská a měnová unie
- Formativní hospodářská a měnová unie
- Rozvinutá hospodářská unie
- Primární hospodářská unie
- Celní unie
- Pásmo volného obchodu

Výchozí situace v Evropě

- Ekonomicky zdecimovaná Evropa
- Rozdělení Evropy na dva bloky (socialistický a kapitalistický)
- Role Německa jako válečného agresora
- Soupeření Francie a Británie o vůdčí pozici v integrující se západní Evropě
- Marschallův plán obnovy
- Německo se začíná poměrně brzy ekonomicky vzmáhat
- Důležitý sektor těžby uhlí a výroby oceli pod kontrolou Mezinárodního úřadu pro Rýrskou oblast
- Znovu obavy z rostoucí síly německé ekonomiky, ale zároveň i z východního bloku

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

- Integrace sektorového typu (těžba uhlí a výroba oceli).
- Smlouva podepsána Německem, Francií, Itálií, Belgií, Nizozemím a Lucemburskem 18. dubna 1951 v Paříži. V platnost vstoupila po ratifikaci všemi státy 25. července 1952 (na 50. let, tj. platnost vypršela v roce 2002!)
- Hlavní cíle:
 - hospodářský rozvoj,
 - zvyšování životní úrovně,
 - vytvoření podmínek, které by samy o sobě zajistily racionálnější dělbu výroby na co nejvyšší úrovni produktivity při udržení plné zaměstnanosti
- Společenství nadané mezinárodně právní subjektivitou s autonomně fungujícími institucemi a orgány, na které zakládající členské státy přenesly část svých suverénních práv.

Evropské hospodářské společenství (EHS) a EURATOM

- Červen 1955 - konference ministrů zahraničních věcí členských států ESUO v Messině (Sicílie)
- Shoda na vytvoření dvou organizací:
 - pro společný trh
 - pro atomovou energii
- 25. března 1957 - představitelé členských zemí ESUO podepsali v Římě smlouvy o vytvoření Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) – tzv. ŘÍMSKÉ SMLOUVY.

Evropské hospodářské společenství (EHS)

- zřízení společného trhu (nejprve celní unie – dokončeno v roce 1968),
- postupným sbližováním hospodářské politiky členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářského života ve Společenství jako celku,
- zmenšování rozdílů mezi jednotlivými oblastmi a odstranění zaostávání oblastí s horšími podmínkami,
- nepřetržitý a vyrovnaný hospodářský růst, větší stabilita,
- urychlené zvyšování životní a pracovních podmínek,
- těsnější vztahy mezi státy, které tvoří Společenství.
- INSTITUCE: Komise, Rada ministrů, Shromáždění a Soudní dvůr

Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM)

- Smlouva si kladla za cíl přispět vytvořením potřebných podmínek k rychlému vybudování společného trhu v oblasti nukleární energie a rozvoji jaderného průmyslu, ke zvýšení životní úrovně v členských státech a k rozšíření obchodu s ostatními zeměmi.
- Kontrola Euratomu nezahrnuje nukleární materiály určené pro vojenské účely.
- Orgány Euratomu byly Shromáždění, Rada, Komise a Soudní dvůr. Shromáždění a Soudní dvůr sdílel Euratom s EHS a ESUO.

Další vývoj

- Na počátku byly 3 mezinárodní organizace založené třemi smlouvami.
- Obdobně jako u zákonů, byly tyto smlouvy v průběhu času revidovány a doplňovány (tzv. novelizace)
- V průběhu času došlo k mnoha úpravám původních smluv, časem dokonce i ke změně jejich názvu
- **např. 1965 – tzv. Slučovací smlouva** – komplikovaný systém institucí byl zjednodušen a byly vytvořeny jednotná Rada ministrů a Komise
- Následovaly tyto smlouvy: Jednotný evropský akt, Maastrichtská, Amsterdamská, Nicejská či Lisabonská (zpravidla pojmenováno po městě, kde byla slavnostně podepsána)

70. léta

- Ropné a měnové krize (1973, 1979)=> ekonomický pokles a růst inflace=> **ustrnutí dynamiky integrace**
- Pokles produktivity, růst nákladů práce=> pokles konkurenceschopnosti
- Uplatňování technických bariér obchodu
- 1973 – vstup VB, Dánska a Irska
- 1974 – formalizace Evropské rady (2x ročně)=> posílení mezistátního principu integrace (právně až JEA)
- 1978 – Evropský měnový systém (stabilizace směnných kurzů)
- 1979 – první přímé volby do EP
- 1981 – vstupuje Řecko

Bílá kniha o jednotném vnitřním trhu ES - 1985

- Závazek vytvořit „opravdový“ vnitřní trh= volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu
- Bílá kniha shrnuje potřebná opatření k vytvoření jednotného vnitřního trhu do tří skupin, spočívajících v odstranění překážek:
 - věcných
 - technických
 - fiskálních
- Právní kodifikace programu Bílé knihy byla provedena teprve přijetím tzv. Jednotného evropského aktu (1985)
- 1986 – stupují Španělsko a Portugalsko
- 1989 – zhroucení socialistického bloku
- 1990 – sjednocení Německa

Evropská unie= ES + 2 pilíře

- vznikla na základě Maastrichtské smlouvy
- smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) - podepsána 7. 2. 1992, v platnost vstoupila k 1.11. 1993 (problémy s ratifikací – dánské odmítnutí v referendu)
- nejintenzivnější prohloubení integrace od 50.let (bude vytvořeno euro)
- Evropské hospodářské společenství (EHS) bylo přejmenováno na Evropské společenství (z důvodu rozšíření aktivit nejen na ekonomické záležitosti)
- je založena na třech pilířích (viz následující slide)
- !!! Nenahradila ES , nýbrž je doplnila o další oblasti (II. a III. pilíř)

EU – tři pilíře

- **I. pilíř**= Evropské společenství, ESUO a Euratom (princip supranacionality)
- **II. pilíř**= Společná zahraniční a bezpečnostní politika (mezivládní charakter)
- **III. pilíř**= Policejní a justiční spolupráce (mezivládní charakter)
- Další úpravy v Amsterdamské smlouvě (1997) a Smlouvě z Nice (2001)

Lisabonská smlouva

- Uzavřena 13.12.2007 v Lisabonu
- Na rozdíl od Ústavní smlouvy nenahrazuje původní smlouvy, nýbrž je pozměňuje
- Výsledek jednání mezi členskými zeměmi v rámci tzv. mezivládní konference
- Potřeba ratifikace ve všech členských zemích (způsob je ale na nich)
- Cíl byl, aby vešla v platnost 1.1.2009 (2009 – volby do Evropského parlamentu)

Lisabonská smlouva

- Posílená úloha Evropského parlamentu (rovnoprávnější postavení vůči Radě)
- Větší zapojení národních parlamentů (budou kontrolovat dodržování principu subsidiarity)
- Silnější hlas pro občany (možnost tzv.“občanské iniciativy“ – tj. 1 milion občanů z většího počtu zemí může vyzvat Komisi k předložení určitého návrhu)
- **Vystoupení z EU** – poprvé možnost vystoupit z Unie (článek 49a)
- Nová funkce předsedy Evropské rady (období 2,5 roku),
- Nová funkce vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (současně místopředseda Komise) by měla zajistit větší soudržnost
- Zakotvuje Listinu základních práv jako součást primárního práva, tj. její závaznost (není ale součástí Smlouvy)

Rozšiřování EU v čase

ROZŠIŘOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

- 1958 - zakládající členové ES, předchůdce EU
- 1973
- 1981
- 1986
- 1995
- 2004
- 2007
- 2013

- po sjednocení Německa 3. 10. 1990 se stala součástí EU i bývalá NDR
- autonomní Grónsko vystoupilo v r. 1985

ČTK

Instituce EU

Malá statistika

55 tis.
lidí pracuje
pro EU

4,5 mld. eur
ročně na
platy
úředníků

6812 eur
je měsíční
průměrná
mzda

Úředníci první kategorie

Základní plat

25 351 eur měsíčně

• Jednorázově před nástupem **50 703** eur

Další náhrady

- Plně hrazené náklady na stěhování a cestovné spojené s nástupem do funkce
- Příspěvek za práci v zahraničí **15 %** základního platu měsíčně (u nižších pozic 16 %)
- Příspěvek na domácnost **2 %** základního platu
+170,52 eura měsíčně
(stejný nárok mají všichni stálí zaměstnanci)
- Příspěvek na vzdělání **253** eur měsíčně
- Příspěvek na dítě **383** eur měsíčně
- Příspěvek na reprezentaci **1418** eur měsíčně

Při odchodu z funkce

25 352 eur jednorázově

40 % - 65 % základního platu měsíčně
po dobu tří let po odchodu z funkce

Předseda Evropské komise
José Manuel Barroso

Evropský prezident
Herman Van Rompuy

Předseda Evropského
soudního dvora
Vassilios Skouris

Úvod

- Již od počátku bylo zřejmé, že Společenství budou řízena nadnárodními institucemi=>odlišné od mezinárodních organizací, kde funguje zpravidla pouze sekretariát a mezivládní konference, jež se schází dle potřeby
- Evropská rada, Rada, Komise, EP, Soudní dvůr EU, ECB, ale celá řada dalších institucí

Historie

- ESUO – Vysoký úřad, Poradní shromáždění, Zvláštní výbor ministrů, Soudní dvůr
- EHS – Komise, Rada
- Euratom – Komise, Rada
- 1965 – Slučovací smlouva=>spojení Rad a Komisí a vytvoření jednotného institucionálního rámce
- Další změny v průběhu času měly jak kvalitativní, tak i kvantitativní charakter

Specifika institucionálního rámce EU

- Neuplatňuje se klasická dělba moci (moc soudní, legislativní a exekutivní)
- Oddělena je pouze soudní moc (Soudní dvůr EU)
- Legislativní moc připadá Radě, EP ale i Komisi
- Exekutivu řídí hlavně Komise, částečně i Rada a Evropská rada
- Někdy je tento systém dělby moci kritizován jako nelegitimní a nedemokratický

Evropská rada (summit)

Evropský parlament

**Rada ministrů
(Rada)**

Evropská komise

**Soudní
dvůr**

**Účetní
dvůr**

**Hospodářský a sociální
výbor**

Výbor regionů

**Evropská investiční
banka**

Agentury

**Evropská centrální
banka**

EVROPSKÁ RADA (European council)

EVROPSKÁ RADA

- Nejvyšší politický orgán EU – dává nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezovat její obecné politické směry a priority
- Nevykonává ale legislativní činnost
- Nejvyšší představitelé jednotlivých členských zemí (prezidenti nebo premiéři)
- Schází se několikrát ročně zpravidla jako tzv. evropský summit (až 2x za půl roku)
- Rozhodnutí jsou přijímána zejména na základě (i) **jednomyslnosti** (nejčastěji), (ii) **kvalifikovaná většina** - platí stejná pravidla jako u Rady (čl. 235, 236 SFEU) a (iii) **prostá většina** – procedurální otázky či jednací řád
- Mezivládní charakter

Brusel, ulice 175 Rue de la Loi budova Justus Lipsius, kde se ER nejčastěji schází

EVROPSKÁ RADA - složení

- 27+1+1
- Součást institucionálního rámce
- Nejvyšší představitelé členských zemí
- Platí úzus, že každá členská země má dvě místa na jednání=>kromě hlavních představitelů se jednání ER účastní i ministr zahraničí či financí (nebo i prezident, záleží na dané zemi)
- Členem je kromě 27 nejvyšších představitelů zemí EU i stálý předseda ER (viz dále)
- Plnoprávným členem je i předseda Komise (nemá ale hlasovací práva)
- Přítomen je i vysoký představitel Unie pro ZVBP

EVROPSKÁ RADA - pravomoci

- Poskytuje nezbytné podněty pro rozvoj integrace a vymezuje obecné politické směry tohoto rozvoje
- Např. stanovení **kodaňských kritérií** na zasedání ER v Kodani (1993) nebo záměr dokončit JVT (Milán, 1985)
- **Finanční záležitosti** – ER také rozhoduje o otázkách spojených s financováním Unie
- **SZBP** – diskutují se aktuální události světové politiky, občas i speciální hosté (např. Putin)

Herman Van Rompuy – první předseda Evropské rady

- Bývalý belgický předseda vlády
- Plat cca 300 tis. euro ročně
- Jmenován do funkce od 1.12.2009 na 2,5 roku; znovu jmenován v roce 2012 na druhé funkční období do 30.11. 2014

Donald Tusk – předseda Evropské rady od 1.12.2014 do 2019

- Bývalý polský premiér

Charles Michel – předseda Evropské rady od 1. 12. 2019

- Bývalý belgický předseda vlády

RADA

- Nejvyšší orgán s legislativní funkcí
- Je tvořena 27 zástupci členských států (ministři), její složení je variabilní (složení se mění dle dané problematiky)
- Zasedá v měsíčních intervalech
- Mezivládní charakter (jsou hájeny zájmy členských zemí)
- **Předsednictví v Radě** se mění každý půlrok - 2009 Česko a Švédsko 2010 Španělsko a Belgie, 2011 Maďarsko a Polsko, 2012 Dánsko a Kypr, 2013 Irsko a Litva, 2014 Řecko a Itálie, 2015 Lotyšsko a Lucembursko... 2019 Rumunsko a Finsko, 2020 Chorvatsko a Německo
- Ustanovení článku 16 SEU a 237 až 243 SFEU

RADA

- Jeden zástupce z každého členského státu (ministr), jenž je zmocněn zavazovat vládu svého státu
- Složení je variabilní dle projednávané otázky:
 1. *Všeobecné záležitosti*
 2. *Zahraniční věci*
 3. *Hospodářství a finance (ECOFIN)*
 4. *Spravedlnost a vnitřní věci*
 5. *Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele*
 6. *Konkurenceschopnost*
 7. *Doprava, telekomunikace a energie*
 8. *Zemědělství a rybolov*
 9. *Životní prostředí*
 10. *Vzdělávání, mládež a kultura*

Rada - úkoly

1. Schvalovat evropské právní předpisy – v mnohých politických oblastech spolu s Evropským parlamentem.
2. Koordinovat hlavní směry hospodářské politiky členských států.
3. Uzavírat mezinárodní smlouvy mezi EU a dalšími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi.
4. Spolu s Evropským parlamentem schvalovat rozpočet EU.
5. Rozvíjet společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) založenou na směrech stanovených Evropskou radou.
6. Koordinovat spolupráci vnitrostátních soudů a policejních složek v trestních věcech.

Rada – legislativní proces

- Většina aktů se týkala „dimenze Společenství“, tj. supranacionální charakter I.pilíře (pouze na návrh Komise)
- Rada ale rozhoduje i v oblasti mezivládní spolupráce, tj. SZBP v rámci II.pilíře
- Rada může své legislativní pravomoci přenést na Komisi (zejména oblast hospodářské soutěže)

Hlasování v Radě

- **Prostá většina** (pro přijetí je nutná nadpoloviční většina z 27, tj. 14 hlasů) – používá se pouze v procedurálních záležitostech (např. změny jednacího řádu Rady apod.)
- **Kvalifikovaná většina** – používá se na většinu hlasování (podrobnější popis viz dále)
- **Jednomyslnost** (státy mají právo „veta“, návrh je přijatý, i když se nějaký stát zdržel hlasování, důležité je, aby nebyl proti) – používá se při projednávání citlivých témat např. společná zahraniční a bezpečnostní politika, daňové otázky, sociální zabezpečení apod.

Kvalifikovaná většina

kvalifikované většiny je dosaženo, jsou-li splněny dvě podmínky:

1. **55 %** členských států hlasuje pro návrh – v praxi to znamená 15 z 27 států,
 2. návrh podporují členské státy zastupující nejméně **65 % celkového počtu obyvatel EU**.
- Tomuto způsobu hlasování se říká také pravidlo „dvojí většiny“.

Blokační menšina:

- nejméně čtyři členové Rady, kteří zastupují více než 35 % obyvatelstva EU.

Rozhoduje-li Rada o návrhu, který nebyl předložen Komisí nebo vysokým představitelem, je rozhodnutí přijato, pokud je dosaženo tzv. „posílené kvalifikované většiny“:

- pro návrh hlasuje nejméně **72 %** členů Rady,
- tito členové zastupují nejméně 65 % obyvatelstva EU.

RADA – loga predsednictví

RADA – loga předsednictví

EU2009.CZ

České předsednictví
Evropské unie

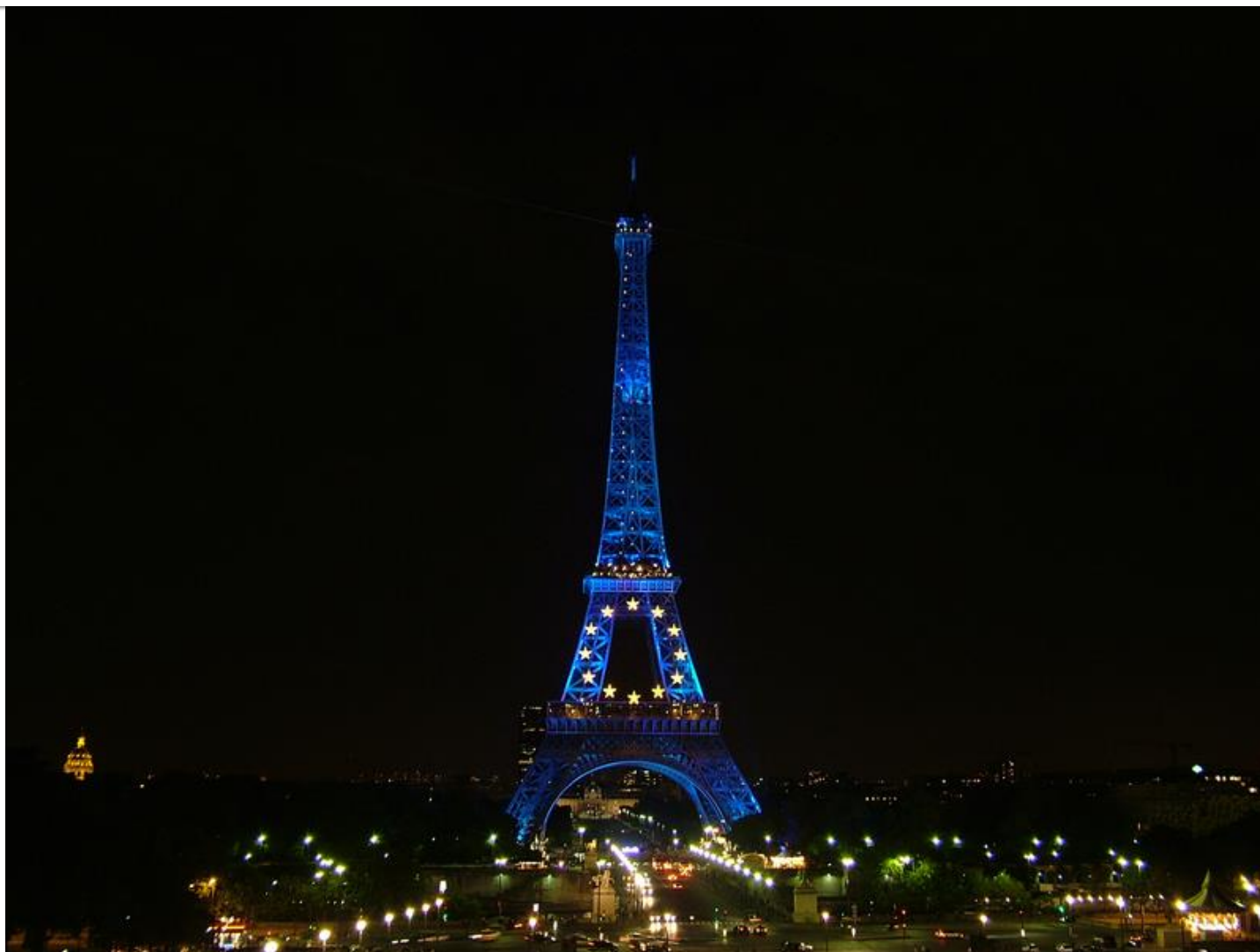
Czech Presidency
of the European Union

Présidence tchèque
de l'Union européenne

2009

EU2009.CZ

Rada – předsednictví

Family photo během českého předsednictví

Coreper=Výbor stálých zástupců

- Každý členský stát má své stálé zastoupení (Permanent Representation)
- V čele Permanent Representation stojí stálí velvyslanci, kteří tvoří Výbor stálých zástupců (**COREPER**) za ČR Martin Povejšil
- **COREPER I** - věnuje hlavně hospodářským a sociálním otázkám
- **COREPER II** - zabývá politickými, finančními a zahraničními tématy
- COREPER se schází 1x za týden a předpřipravuje návrhy závěrů pro Radu
- V oblasti zemědělství funguje tzv. **Zvláštní výbor pro zemědělství** (předjednává specifické otázky zemědělství či rybolovu)

Stálé zastoupení ČR u EU - úkoly

- zastupovat zájmy ČR v orgánech a institucích EU;
- dále posilovat pozici ČR ve strukturách EU, včetně odpovídající přítomnosti občanů ČR v unijních institucích;
- vytvářet podmínky pro úspěšnou účast ČR na zasedáních nejvyšších orgánů EU (Rada, Evropská rada);
- udržovat a prohlubovat pracovní kontakty s představiteli institucí EU, zastoupeními a SZ dalších zemí nebo nadnárodních a mezinárodních institucí a udržovat styky s občany ČR zaměstnanými či jinak působícími v institucích EU;
- zajišťovat komunikaci mezi orgány státní správy ČR a institucemi EU;
- podílet se na formulaci postupu ČR v jednotlivých orgánech EU;
- předkládat ústředí návrhy postupu pro řešení odborných otázek vztahujících se k problémům řešeným v orgánech a institucích EU;
- obsazovat jednání odborných orgánů EU ve spolupráci s orgány a institucemi v ústředí;
- poskytovat podporu vyslaným delegacím ČR při jejich jednáních;
- informovat ústředí o činnosti EU a zasílat odbornou dokumentaci a literaturu;
- napomáhat zvýšení informovanosti o ČR a jejím členství v EU.

KOMISE

- Instituce stálé povahy
- Nadstátní (supranacionální) charakter
- Nezávislá na členských státech
- Zastává celoevropský zájem
- Jak administrativně-byrokratická, tak politická složka
- Dvojí možný výklad pojmu „Komise“
- Tzv. „motor integrace“

Plat řadového eurokomisaře

Za Česko Štefan Fülle

Před nástupem do funkce

- Nárok na dva měsíční platy
- Hrazené náklady na stěhování do Bruselu

Ve funkci

- Základní plat **20 667** eur měsíčně
- Příplatek za práci v zahraničí **15 %** platu
- Příspěvek na reprezentaci **608** eur měsíčně

Po skončení funkce

- Jeden měsíční plat
- Hrazené náklady na stěhování z Bruselu
- Plat po přechodnou dobu tří let po skončení funkce ve výši 40 až 65 procent posledního základního platu v závislosti na době strávené ve funkci

Penze

- Po dovršení 65 let věku nárok na doživotní penzi
- Nárok na 4,275 % posledního základního platu za každý rok ve funkci
- Penze nesmí překročit 70 % základního platu

KOMISE – úkoly

- navrhovat právní předpisy Parlamentu a Radě;
- řídit a provádět politiky EU a rozpočet;
- vymáhat evropské právo (společně se Soudním dvorem);
- zastupovat Evropskou unii na mezinárodní scéně, např. vyjednáváním dohod mezi EU a ostatními zeměmi.

KOMISE – iniciační monopol

- Tzv. „motor společenství“ – Komise má exkluzivitu v prvním pilíři na podávání legislativních návrhů
- V praxi je ale podávání návrhů na základě spontánní činnosti Komise výjimkou (5-20 %), zpravidla Komise reaguje na soc., hosp. či politický vývoj a je ovlivňována veřejností, ostatními institucemi či zájmovými skupinami nebo vládami členských zemí.

KOMISE – delegovaná legislativní pravomoc

- Potřeba rychlé reakce na dané otázky či problémy
- Skrze klasický legislativní proces by to ale trvalo dlouho=>delegace pravomoci z Rady na Komisi (něco jako když Parlament deleguje pravomoci na vládu či ministerstva – různé nařízení či vyhlášky)
- Takto přijaté akty tvoří většinu sekundárních právních předpisů (Komise vydá více směrnic než Rada)
- Většina těchto aktů je vysoce technické či administrativní povahy v oblasti zemědělství (např. změna výkupních cen), hospodářské soutěže (povolení fúze apod.)

KOMISE – delegovaná legislativní pravomoc

- Na druhé straně ale nutná kontrola v této přenesené legislativní činnosti Komise (jak členské státy, tak Rada nechtěly Komisi ponechat úplně volnou ruku)=>již v 60.letech vytvořen složitý systém výborů, které se skládají ze zástupců členských zemí (zpravidla ministerští úředníci) + zástupce Komise (nemá ale hlasovací právo) a vykonávají kontrolu nad implementací předpisů
- Celý tento systém výborů se nazývá **KOMITOLOGIE** (okolo 250 výborů)
- Komitologie=konzultační postupy EU (slovník cizích slov)

Jose Barroso – předseda Komise 2004-2014

Jean-Claude Juncker – předseda Komise

2014 - 2019

Ursula von der Leyenová – předsedkyně Komise od 2019

KOMISE – mandát komisařů

- Potřeba celkové způsobilosti a záruka nezávislosti
- Ač nominují jednotlivé členské země, vykonávají svou funkci nezávisle na těchto zemích v obecném zájmu EU a nesmí přijímat od nich či jiných subjektů ani pokyny (i když v praxi dost často své kroky s vládami komisaři konzultují, někteří více, někteří méně)
- Během funkčního období nesmí vykonávat jinou činnost (ani výtěžnou ani volenou)
- Členský stát nemůže odvolat „svého“ komisaře=>sekundární projev nezávislosti

Historie českých komisařů

- **Pavel Telička**
- **První český komisař**
ještě v Prodiho Komisi
(květen až listopad 2004)
- Předtím působil jako
hlavní vyjednávač ČR při
přistupování ČR do EU
- Dnes poslanec
Evropského parlamentu

Historie českých komisařů

- **Vladimír Špidla**
- **Druhý český komisař** v první Barrosově Komisi (listopad 2004 až únor 2010)
- Předtím působil předseda vlády ČR
- Měl na starosti zaměstnanost, sociální záležitosti a rovné příležitosti

Historie českých komisařů

- **Štefan Füle**
- **Třetí český komisař**
- v druhé Barrosově Komisi (únor 2010 až listopad 2014)
- Předtím působil velvyslanec v Litvě
- Má na starosti rozšiřování a Evropskou politiku sousedství

Historie českých komisařů

- **Věra Jourová**
- **Čtvrtý český komisař (ka)**
- Junckerova komise (2014-2019) - portfolio spravedlnosti, spotřebitelské politiky a rovnosti pohlaví
- der Leyen komise (2019 až ?) – místopředsedkyně a portfolio kontroly dodržování hodnot Evropské unie a transparentnosti

Evropský parlament – základní data

- Hlavním sídlem Evropského parlamentu je francouzský **Štrasburk** (ale i Brusel a Lucemburk)
- Současný počet členů Evropského parlamentu (tj. 2019–2024) činí nyní **705**
- volen občany Evropské unie, aby zastupoval jejich zájmy
- od roku 1979 jsou jeho členové **voleni přímo**
- Členové Evropského parlamentu nezasedají v rámci národních bloků, nýbrž v rámci šesti celoevropských politických frakcí.

Evropský parlament – procedura slyšení

- historicky nejstarší rozhodovací procedura
- Evropský parlament akt projedná a vysloví se k němu, ale rozhodnutí je plně v rukou Rady, tj. může a nemusí brát ohled na názor EP, ten je pak o rozhodnutí jen informován

Evropský parlament – procedura spolurozhodování

- Od Maastrichtu
- stanovisko EP musí být Radou respektováno, v podstatě je EP roven Radě, obě instituce mají právo veta
- Návrh je zpracován EK a souběžně předložen Radě a EP
- Od jednotlivých stanovisek se pak odvíjí poměrně složitý procedurální běh událostí
- Akty schválené touto procedurou jsou vydávány pod hlavičkou EP a Rady a podepisují je předsedové obou institucí
- Používá se v oblasti volného pohybu pracovníků, podnikání, služeb, vnitřního trhu, ochrany životního prostředí, ochrany spotřebitele, výzkumu a dále v oblasti kultury, vzdělávání a ochrany zdraví obyvatelstva.

Změny v Lisabonské smlouvě

- Procedura spolurozhodování se nazývá ***řádným legislativním procesem***
- Tato procedura je rozšířena prakticky na všechny oblasti, kde Rada rozhoduje QMV (40 nových oblastí)

Politické frakce v EP ve volebním období 2019-2024

Politická frakce	Zkratka	Počet křesel
Poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	EPP	187
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	S&D	148
Renew Europe Group	ALDE	97
Identita a demokracie	ID	76
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	Greens/EFA	67
Evropští konzervativci a reformisté	ECR	61
Skupina Evropských konzervativců a reformistů	GUE/ NGL	39
Nezařazení poslanci	NA	29
Celkem		705

Počet poslanců z členských zemí

Belgie	21	Malta	6
Bulharsko	17	Německo	96
Česká republika	21	Nizozemsko	29
Dánsko	14	Polsko	52
Estonsko	7	Portugalsko	21
Finsko	14	Rakousko	19
Francie	79	Řecko	21
Irsko	13	Rumunsko	33
Itálie	76	Slovensko	14
Kypr	6	Slovinsko	8
Litva	11	Španělsko	59
Lotyšsko	8	Velká Británie	brexit
Lucembursko	6	Švédsko	21
Maďarsko	21	Celkem	705
Chorvatsko	12		

Hynek BLAŠKO
skupina Identita a demokracie
Česko

Dita CHARANZOVÁ
skupina Renew Europe
Česko

Ivan DAVID
skupina Identita a demokracie
Česko

Martina DLABAJOVÁ
skupina Renew Europe
Česko

Markéta GREGOROVÁ
skupina Zelení/oh / Evropské svobodné
alliance
Česko

Evropský parlament

Martin HLAVÁČEK
skupina Renew Europe
Česko
ANO 2011

Ondřej KNOTEK
skupina Renew Europe
Česko
ANO 2011

Marcel KOLAJA
skupina Zelení/oh / Evropské svobodné
alliance
Česko
PIRÁTI

Kateřina KONEČNÁ
skupina Evropské sjednocené levice a
Severské zelené levice
Česko
Komunistická strana Čech a Moravy

Ondřej KOVAŘÍK
skupina Renew Europe
Česko
ANO 2011

Radka MAXOVÁ
skupina Renew Europe
Česko
ANO 2011

Luděk NIEDERMAYER
poslanec/ky klub Evropské lidové strany
(Křesťanský/oh demokráti)
Česko
TOP 09 a Starostové

Mikuláš PEKSA
skupina Zelení/oh / Evropské svobodné
alliance
Česko
PIRÁTI

Stanislav POLČÁK
poslanec/ky klub Evropské lidové strany
(Křesťanský/oh demokráti)
Česko
Starostové a nezávislí

Jiří POSPÍŠIL
poslanec/ky klub Evropské lidové strany
(Křesťanský/oh demokráti)
Česko
TOP 09 a Starostové

Michaela ŠOJDROVÁ
poslanec/ky klub Evropské lidové strany
(Křesťanský/oh demokráti)
Česko
Křesťanská a demokratická unie -
Československá strana lidová

Evžen TOŠENOVSKÝ
skupina Evropský/oh konzervativců a
reformistů
Česko
Občanská demokratická strana

Alexandr VONDRA
skupina Evropský/oh konzervativců a
reformistů
Česko
Občanská demokratická strana

Veronika VRECIONOVÁ
skupina Evropský/oh konzervativců a
reformistů
Česko
Občanská demokratická strana

Jan ZAHRADIL
skupina Evropský/oh konzervativců a
reformistů
Česko
Občanská demokratická strana

Tomáš ZDECHOVSKÝ
poslanec/ky klub Evropské lidové strany
(Křesťanský/oh demokráti)
Česko
Křesťanská a demokratická unie -
Československá strana lidová

Poslanci EP

- Dle občanství Evropské unie, mohou občané kandidovat v členském státě, kde mají statut rezidenta a nemusí tak mít občanství daného státu – např.:

Jméno	Year (first election)	Nationality	State of election	Party
Anita Pollack	1989	Australian	UK	Socialist
Ari Vatanen	2004	Finnish	France	EPP
Bairbre de Brún	2004	Irish	UK	GUE
Bárbara Dührkop Dührkop	1987	German	Spain	Socialist
Christine Crawley	1984	Irish	UK	Socialist
Daniel Cohn-Bendit	1999	German	France	Green
Daniel Stroz	2004	German	Czech Republic	GUE

Předseda EP

- Od voleb 2019 **David Sassoli**

Evropský veřejný ochránce práv (ombudsman)

- Od Maastrichtu
- Původem ze Skandinávie
- Řeší stížnosti občanů na postup evropských institucí
- Je propojen s EP (v podstatě doplňuje jeho kontrolní pravomoci)

Ombudsman

- Zasahuje v případě **„nesprávného úředního postupu“** = veřejný orgán nejedná v souladu s pravidlem nebo zásadou, které jsou pro něj závazné, tj. nepostupuje podle zákona nebo nerespektuje zásady správného úředního postupu nebo poruší lidská práva
- Nejen protiprávní postup, ale i porušení formálních či neformálních zásad
- Případy šetří buď z vlastní iniciativy, nebo na základě stížnosti, která může být podána skrz EP, ale přímo i občanem EU či FO nebo PO se sídlem či bydlištěm v EU a to i přes internetový formulář

Ombudsman – nesprávný úřední postup: příklady

- nespravedlnost
- diskriminaci
- zneužití úřední pravomoci
- nedostatek informací nebo neposkytnutí informací
- zbytečné průtahy
- nesprávné postupy

Soudní systém Unie

- Soudní dvůr EU+ všechny soudy v členských zemích
- Soudní dvůr EU se skládá z:
 1. *Soudní dvůr*
 2. *TRIBUNÁL*
- Soudní systém je v primárním právu vymezen v čl. 19 SEU, článkách 251 až 281 SFEU a také v protokolu o statutu Soudního dvora EU

Soudní dvůr

- založen v roce 1952 Smlouvou o založení ESUO
- sídlo v Lucemburku
- přezkoumává legalitu aktů orgánů EU
- zajišťuje, aby právní předpisy EU byly vykládány a uplatňovány ve všech zemích EU stejně (na žádost vnitrostátních soudů)
- zajišťuje, aby členské státy a orgány EU jednaly v souladu s požadavky evropského práva
- má pravomoc řešit právní spory mezi členskými státy EU, orgány EU, podniky i fyzickými osobami.
- Celkem cca 15 tis. rozsudků
- 27 soudců + 11 generálních advokátů

Soudní dvůr - řízení

- řízení o předběžné otázce – národní soudy se dotazují jak interpretovat a aplikovat ustanovení evropského práva
- řízení o porušení Smlouvy – zpravidla proti členských státům, které neaplikovaly evropské právo
- řízení o prohlášení neplatnosti – zpravidla snaha o zrušení legislativního aktu (např. směrnice), který odporuje primárnímu právu nebo základním lidským právům
- řízení o nečinnosti – zpravidla proti institucím EU, které měly přijmout nějaké rozhodnutí, ale neučinily tak
- přímé žaloby – podávají jednotlivci, společnosti či organizace (kterým vznikla škoda) proti rozhodnutím EU nebo její činnosti

Tribunál – oblasti rozhodování

- 2 soudci z každé členské země

Zejména hospodářská soutěž:

- přímé žaloby podané **fyzickými nebo právnickými osobami**, které směřují proti aktům orgánů Unie
- žaloby podané **členskými státy proti Komisi**
- Žaloby v oblasti státních podpor, ochranných obchodních opatření apod.
- Žaloby o náhradě škody
- Ochranné známky

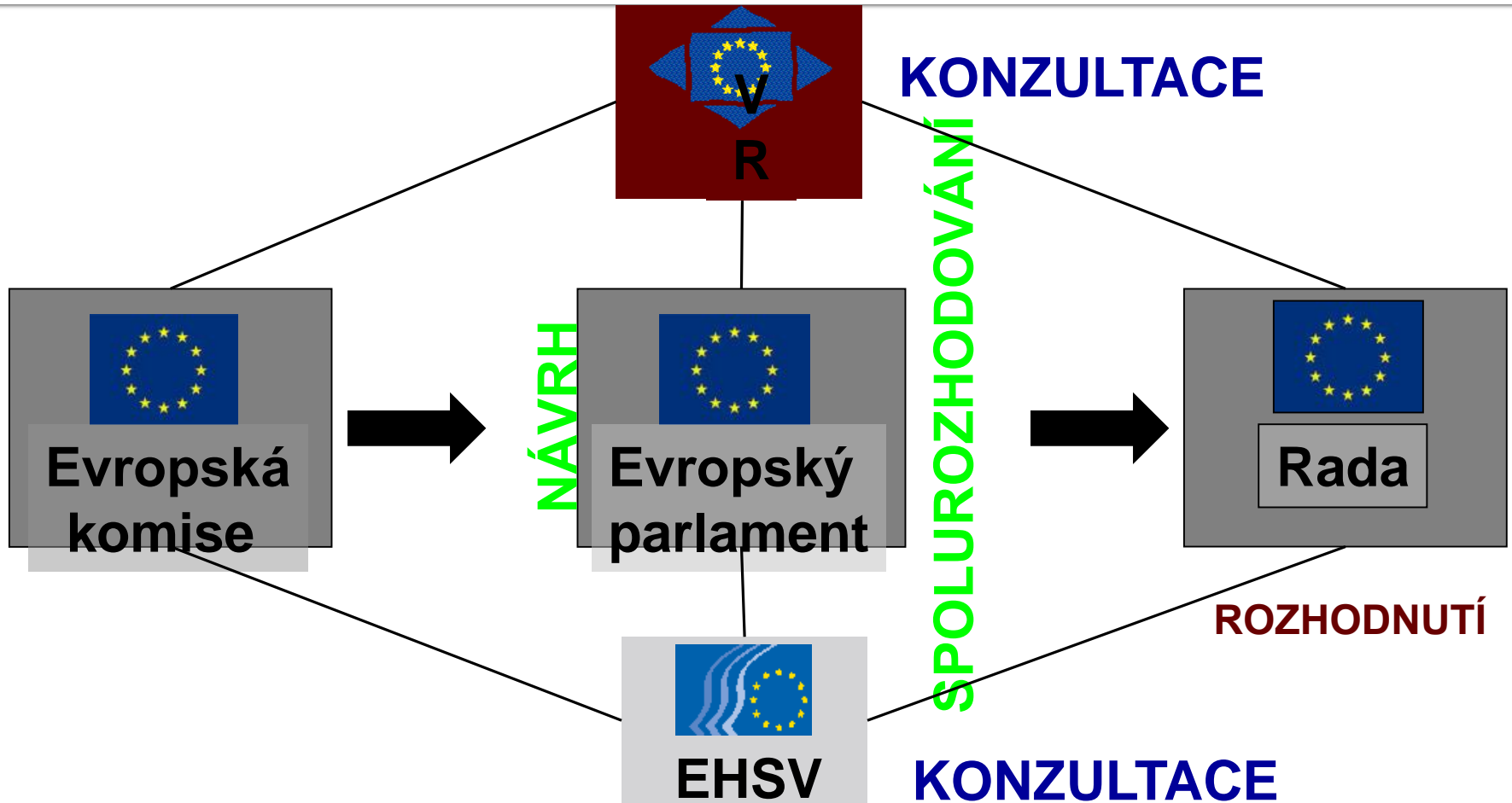
+ soudní spory zaměstnanců s institucemi EU (dříve řešil Soud pro veřejnou službu, v roce 2016 byl však zrušen)

Poradní orgány EU

Poradní orgány

- Jejich posláním je poskytovat konzultační servis a zajistit reprezentaci veřejných, profesních a obchodních zájmů občanů a organizací na území společného trhu v legislativním procesu
- Evropský hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů

VR a rozhodování v EU

Evropský hospodářský a sociální výbor

- byl zřízen již Římskou smlouvou
- zastupuje zaměstnavatele, odborové svazy, zemědělce, spotřebitele a další zájmové skupiny
- Předkládá jejich stanoviska a chrání jejich zájmy v politických rozhovorech s Komisí, Radou a Evropským parlamentem
- EHSV tím tvoří spojnici mezi Unií a jejími občany, čímž v Evropě podporuje existenci společnosti, která je ochotna k větší spoluúčasti a integraci, a tím se stává demokratičtější

Evropský hospodářský a sociální výbor

- nedílná součást rozhodovacího procesu EU=>třeba ho konzultovat před přijetím rozhodnutí týkajících se hospodářské a sociální politiky
- 329 členů – počet zástupců z každé země EU přibližně odráží počet jejího obyvatelstva
- Členové jsou nominováni vládami EU, pracují ale politicky zcela nezávisle. Jsou jmenováni na 5-ti leté funkční období, přičemž mohou být jmenováni znovu (v současnosti je období 2015-2020, na podzim bude obnova)
- Výbor se schází na plenárním zasedání

Evropský výbor regionů

- založen v roce 1994 Smlouvou o Evropské unii
- poradním orgánem složeným ze zástupců evropských regionálních a místních úřadů
- Potřeba jej konzultovat před rozhodnutím EU v otázkách místní a regionální správy, jako je regionální politika, životní prostředí, vzdělávání a doprava

Evropský výbor regionů

- Výbor má 329 členů
- Členy výboru jsou volení politici působící v rámci obecních či regionálních úřadů, často představitelé regionálních správ (primátoři či hejtmani)
- Jsou nominováni vládami EU, pracují ale politicky zcela nezávisle
- funkční období pěti let s možností jejich opětovného jmenování
- Musejí mít také mandát od úřadů, které zastupují, nebo jim musejí být politicky odpovědní (za ČR to byl např. hejtman Moravskoslezského kraje Jaroslav Palas, v současnosti je to např. primátor hlavního města Praha Zdeněk Hřib)